

**אביה אמר: אילו
חי שוב לא היה
מקים מי שפחה**

**רק אחרי מותו
העזה להפוך את
פקודתו - ולבנות**

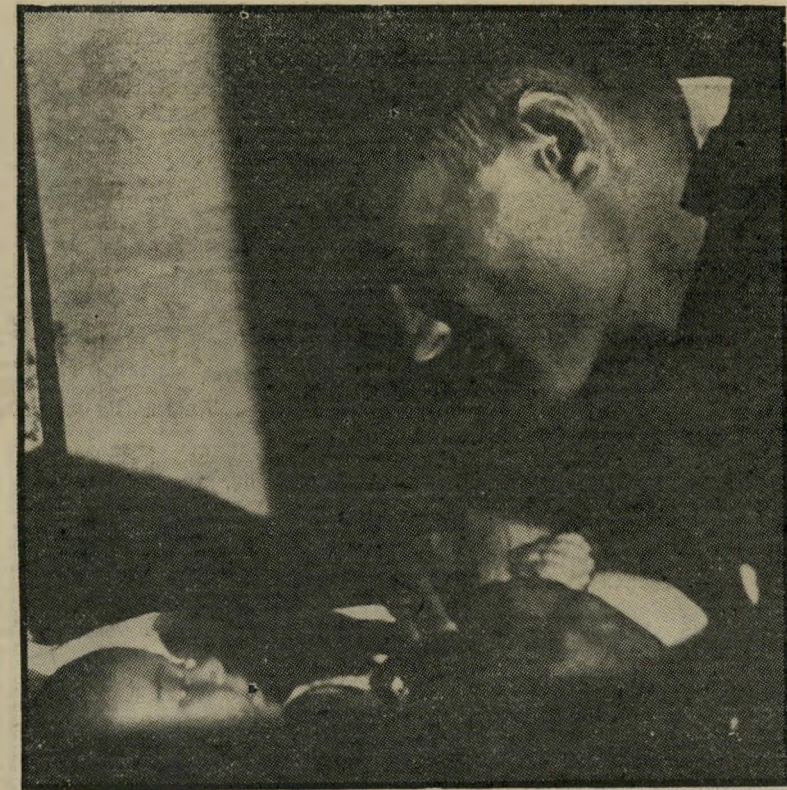

**כשבאה רוח להלווייה,
לא הסכימה יעל
שהיא תגור בביתה**

**החל בגיל שלוש-עשרה
חיפשה את אהבתם
של גברים קשישים**

האהבה המסובבת

של יעל דיין

אהב לכתוב מיכתבים ושירים, ולעיתים אפילו לבכות. בשנת לידתה של יעל, או — כפי שרות ומשה דיין כינו אותה אז — יוליק, נכלא דיין בכלא עכו. מיכתביו מהכלא מלאים רגישות, גם כלפי רות, אך בעיקר כלפי יעל. כתב דיין מהכלא לרות: „כימעט בכל לילה אני מתעורר (המזרונים עשויים מאיזה עשבים מחורבנים העשויים גושיס-גושים, הלוח-צים על הגב, והאוויר בחדר נורא) ונוכר

מאת

יוסי ינאי

בכן, רות שלי, רות שלי, אם לפעמים (אולי גם בביקור), סבר-פני ועום, או נדמה לך שאינני חי די את חיי המישפחה, הנגה לו יכולתי להעביר לך רק את חלק האלף מהאהבה שאני רוכש לכן בלילות, אולי היית מרגישה מה אתן לי. זה בעצם כל שרציתי לכתוב, רציתי גם שתדעי שאם אמרתי לך שלא כדאי שתביאי את המותק הקטן הזה, הרי זה מפני שפה ליכלוך עצום ומפני שאינני בטוח שלא אתחיל ממש לבכות כשאראה אותה מעבר לגדרות חוטי-הברזל.

רות שלי, איני חושב שכדאי להביא את יעל הנגה, אף שאני מתגעגע אליה נורא. כימעט כל לילה אני מתעורר ונוכר בכן, מיסכנות שלי.”

אולם רות הביאה את יעל לביקורים בכלא עכו. היא הליבשה את הילדה במה שדיין תיאר אחר-כך כ„לבוש חגיגי”. רות הרמיזה את יעל כדי שמשעה יוכל לראותה מרחוק, מעבר לגדר, אולם יעל כבר היתה קשורה לאביה — אותו הכירה רק מזה כמה חודשים — בעבותות שאינם רגילים לגיל זה.

היא ניתקה מרועות אמה, וחלה בעד הקונצרטיונות, לכיוון אביה האסיר. רק קריאתו של סרג'ט בריטי לעבר רות: „אם לא תוציאי את הילדה החוצה, אני יורה!” הפרידה בין האב ובתו. שלא כמו ילדים אחרים, אשר המילה הראשונה שהם לומדים לומר היא „אמא” או „אבא”, היתה המילה הראשונה שיעל הוציאה מפה: „עכו”. אחר-כך כשלמדה לומר גם „אבא” והיתה נוסעת עם רות לביקורים בעכו. היא היתה מוציאה את ראשה מחלון-האוטובוס, מנפנת ידה לכל אסיר שהיה ניצב בדרך, וצועקת אליו: „אבא! אבא!” רות היתה מרכינה את ראשה בבושה למראה נוסעי האוטובוס המגחכים.

בביקור אחר של רות ויעל בכלא עכו חיפשה רות לשווא את משה. לפתע ניתקה יעל בת השנה מידיה של אמה ומיהרה

דלעות
כשהיתה יעל ילדה קטנה, לימד אותה אביה שלא לבכות. בעת ההלווייה שלו היא הימרתה את פיו, לא הצליחה לעצור בעד כאבה, ומירה בכי לנוכח המצלמות.

בתכנית „מוקד” של השבוע שעבר קבעה יעל דיין שתי עובדות. האחת: בהיכנסה לכל בית בישראל היא הפכה את מערכת-היחסים בינה ובין אביה ל-נושא ציבורי. וחשניה: היא מינתה עצמה כיורשת הבילעדית של משה דיין בכל הנוגע למורשת האישית והמישפחית שלו.

בספריה ובראיונות שנתנה לעיתונים שונים לא הקפידה יעל דיין מעולם לצביר תמונה אידיאלית של אב ובתו. ב„מוקד”, ימים ספורים אחרי תום מועד ה-30 למותו של דיין, היא ניסתה לצביר, שלא כחרגלה ושלא כחרגלו של דיין, תמונה מנותקת מהמצאות, רודה יותר, מעור גלת בצקות — ופחות מעניינות.

יעל דיין פתחה את הוויכוח הציבורי על משה דיין שלאחר מותו. כדי להבין את אישיותו של דיין, מנקודת-ראות זו, מתאר „העולם הזה” את מערכת היחסים המיוחדת בין שניים אלה.

משה דיין של פברואר 1939. חודש הולדתה של יעל, היה אדם שונה מהדימוי שלו היום. הוא היה רך, רומנטי,

היה כינויה של יעל בהיותה תינוקת. דיין אהב את יוליק התינוקת, ונהג לשחק איתה במשך שעות. מאוחר יותר קיבלה יעל את כינוי החיבה „יולה”, אולם כשבגרה, דרשה מהוריה ומידידה לשכוח את כל כינויי-החיבה.

לעבר אסיר, שהלך בין שני שוטרים צבאיים, כשהוא נושא עצי-הסקה. רות ראתה קודם לכן את דמות האסיר, אך לא הכירה במשה ביגלל המרחק ומשום ש-ראשו היה מגולח. כך, בצורה לא-רגילה, החלה מערכת יחסים לא-רגילה בין האב ובתו, מערכת שהתמשכה על פני 42 שנים, בה עליות ומורדות, כאב ושימחה, אהבה וטינה.

אין מקום לאמא

על דיין דומה לאביה — בזאת אין לאיש ספק. היא ירשה ממנו את קווי הפנים הדייניים הטיפוסיים, את אותו חיוך צר, את העין האחת הקטנה מהשניה, שהיא סימון-זהויה לבני מישפחה-דיין (ללא קשר לפציעת העין, היתה עינו האחת של משה דיין קטנה מהשניה לפני הפציעה).